

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2017. május 10.

TÖRTÉNELEM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot **piros színű tollal kell javítani az alábbiak szerint.**

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√
3. Nem tartozik a megoldáshoz, túllépi a terjedelmet	[]
4. Hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás egy vonallal)	_____
5. Értelmetlen szöveg; logikai, nyelvhelyességi probléma
(aláhúzás hullámos vonallal)	~~~~~
6. Súlyos helyesírási hiba (aláhúzás két vonallal)	=====

(Súlyos helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis és nagy kezdőbetű tévesztése,
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozatra!

I. Az egyszerű, rövid választ igénylő feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítási-értékelési útmutatóban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *a válasz más megfogalmazásban is elfogadható*, ott minden olyan megoldást el kell fogadni, amely tartalmilag megegyezik a megadott válasszal. Ahol az útmutató egy konkrét feladatnál úgy fogalmaz, hogy *más helyes válasz is elfogadható*, ott bármely olyan választ el kell fogadni, amely szakmailag helyes.

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani, ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza a válaszban elvárt elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet jelöl meg (de nem az összeset), akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A javítási-értékelési útmutatótól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem: **0,5 vagy 1 pont** (a javítási-értékelési útmutatóban feltüntetettek szerint)

Rossz válasz: **0 pont**

Hiányzó válasz: **0 pont**

Kizárólag azokra a válaszelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket az útmutató külön is megjelöl.

Az útmutatóban megadott pontszám egy-egy eleme tovább már nem bontható.

A konkrét feladatokban az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A feladatok után található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a vizsgázó által elért pontszámot**.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni.

Ha az **egyszerű, rövid feladatok összpontszáma** egész szám, akkor nincs teendő, ha törtszám, akkor a matematika szabályai szerint **egész számra kell kerekíteni** (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat,
- egy komplex feladat.

Az egyetemes és a magyar történelemre vonatkozó **feladatnak különböző** korszakokra kell vonatkoznia.

Az előírásnak nem megfelelő feladatválasztás esetén a következők szerint kell eljárni:

– ha a vizsgázó **három** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de **választása** a korszakok vagy a feladattípusok tekintetében **rossz**, akkor úgy kell értékelni, hogy a legkisebb pontvesztés érje, vagyis mind a három megoldását ki kell javítani és azt a – jó választás szerinti – kettőt, illetve egyet kell figyelembe venni, mely(ek)ben magasabb (össz)pontszámot ért el;

– ha a vizsgázó **háromnál több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, de egyértelműen **jelölte választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a megjelölt feladatok megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni;

– ha a vizsgázó **háromnál több** szöveges (kifejtendő) feladatot oldott meg, és **nem jelölte** egyértelműen **választását** a feladatok előtti táblázatban, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni, vagyis pl. az összes szöveges feladat megoldása esetén a 13., a 16. és a 17. feladat megoldásait kell kijavítani és a pontszámukat figyelembe venni.

Minden megkezdett feladat megoldottnak minősül, ha a tanuló nem jelezte egyértelműen ennek ellenkezőjét.

2. A feladatok értékelése, pontozása

A szöveges feladatok értékelését – az értékelési szempontokat, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat megadó – a **javítási-értékelési útmutató alapján** kell elvégezni. Az egyes szempontok szerint elért pontszámokat a feladatlapon a kipontozott helyek után található táblázatba kell írni, majd ki kell számítani az összpontszámot és az osztószám **(2)** segítségével átszámítani vizsgaponttá. **A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni.**

a) Feladatmegértés

2 pont akkor adható, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontok legalább felét megszerezte.

1 pont akkor adható, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra adható pontoknak kevesebb mint a felét szerezte meg, de legalább 1 pontot szerzett ezen szempontok valamelyikére.

0 pont akkor adható, ha a vizsgázó az <i>Eseményeket alakító tényezők...</i> és az <i>Ismeretszerzés, a források használata</i> szempontokra nem szerzett pontot.
--

Ha a feladatmegértés pontszáma 0, akkor a feladat összpontszáma is csak 0 lehet.

b) Tájékozódás térben és időben

Az útmutató az ehhez az értékelési szempontozathoz tartozó tartalmi elemeket „T”-vel jelöli.

A rövid esszénél együtt kell pontozni a térbeli és az időbeli elemeket (T), a hosszú esszénél külön (T1 és T2). A komplex esszénél három vagy négy tér- és időbeli elemet kell pontozni (T1, T2, T3 és T4). Amennyiben az útmutató példákat sorol fel, akkor a felsorolt példák közül a megadott számú vagy azoktól eltérő más helyes megoldás(ok) ér(nek) pontot.

2 pont akkor adható, ha a megadott számú helyes elem szerepel a vizsgázó dolgozatában.

1 pont akkor adható, ha a megadott számú helyes elem közül legalább egy hiányzik, de legalább egy szerepel.
--

0 pont akkor adható, ha nincs helyes térbeli és/vagy időbeli elem.

A rövid esszénél a térbeli és időbeli elemekre maximálisan 1-1 pont, a hosszú és a komplex esszénél 2-2 pont adható.

A komplex feladatok közül az összehasonlító komplex esszénél 2-2 időbeli és térbeli elemért összesen 8 pont adható, a korszakokon átívelő komplex esszénél pedig a feladat témájától függően az időbeli **vagy** a térbeli elemekért 2-2, a másik elemért 2, azaz összesen 6 pont adható. A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓*Tidő*, illetve ✓*Tér*), illetve a hibás megoldást (aláhúzás).

c) Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása

Az útmutató az ehhez az értékelési szempontozathoz tartozó tartalmi elemeket „K”-val jelöli.

A **rövid esszénél az általános és konkrét történelmi fogalmakra (K1)** 0, 1 vagy 2 pont adható. Az útmutató négy fogalom szakszerű használatát várja el. A megadott fogalmak példaként értelmezendők.

2 pont akkor adható, ha legalább három szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

1 pont akkor adható, ha egy vagy két szakszerűen használt fogalom van a vizsgázó esszéjében.

0 pont akkor adható, ha nincs egy szakszerűen használt fogalom sem a vizsgázó esszéjében.
--

A javító a tanuló megoldásának konkrét helyén egyértelmű jelöléssel jelzi a helyes (✓), illetve a hibás (aláhúzás) fogalomhasználatot.

A **hosszú és a komplex esszénél külön kell pontozni az ún. általános (K1) és a konkrét (K2) történelmi fogalmakat.** A 0, 1, illetve 2 pont a rövid esszénél említett elvek szerint adható, s a vizsgázó megoldását is ugyanolyan jelöléssel kell ellátni.

A **szövegalkotás minőségére és a nyelvhelyességre** a rövid (**K2**) és a hosszú, illetve a komplex esszéénél (**K3**) is 0, 1 vagy 2 pont adható.

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, logikusan szerkesztett szöveg, melyben nincs egynél több súlyos nyelvhelyességi vagy súlyos helyesírási hiba.
1 pont akkor adható, ha a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos, vagy ha több nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát tartalmaz.
0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok, vagy ha a szövegben sok súlyos nyelvhelyességi és súlyos helyesírási hiba van.

d) Ismeretszerzés, a források használata, eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

Az *Ismeretszerzés, a források használata* (az útmutatóban „F”-vel jelölve) és az *Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás* (az útmutatóban „E”-vel jelölve) értékelési szempontok pontozása azonos elvek alapján történik. A tartalmi válaszelemek két részből állnak: valamilyen tény **rögzítése** és ehhez kapcsolódó **megállapítás** (bármilyen ok-okozati vagy egyéb, a rögzített állításhoz kapcsolódó összefüggés). A tartalmi elemeknél zárójelben szereplő példák (a „pl.” rövidítéssel kezdődő tartalmi elemek) azt jelzik, hogy az ott **felsoroltak bármelyike, illetve azokon kívül más helyes válaszelem is elfogadható**. A példák közül tehát elég egyet leírni a maximális pontszám eléréséhez. A rövid és hosszú feladatoknál, illetve a korszakokon átívelő komplex esszéénél egy helyes elem rögzítésére 1 pont, a hozzá tartozó helyes megállapításra 2 pont jár (a megállapításra 1 pont is adható, amennyiben a vizsgázó megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő vagy pontatlan); az összehasonlító komplex esszé minden egyes elemzése háromelemű: a két összehasonlítandó forrás, illetve eseményeket alakító tényező kapcsán elvégzett rögzítésért 1-1 pont, a hozzájuk tartozó megállapításért pedig 2 (illetve 1) pont jár az alábbiak szerint:

A rövid, a hosszú és a korszakokon átívelő komplex esszéknél:

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, és hozzá kapcsolódó helyes megállapítást tett.
2 pont akkor adható, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha helyesen rögzített egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
1 pont akkor adható, ha a vizsgázó helyesen rögzített egy tényt, de nem tett megállapítást, vagy ha nem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Az összehasonlító komplex esszéknél:

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, és hozzájuk kapcsolódó helyes megállapítást tett.
3 pont akkor adható, ha a vizsgázó csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, de helyes megállapítást tett, vagy ha mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, de a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.
2 pont akkor adható, ha a vizsgázó mindkét forrás alapján helyesen rögzített egy-egy tényt, de nem tett helyes megállapítást, vagy ha csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan, vagy ha egyik forrásból sem rögzített tényt, de helyes megállapítást tett.

1 pont akkor adható, ha a vizsgázó csak az egyik forrásból rögzített helyesen tényt, és nem tett helyes megállapítást, vagy ha egyik forrásból sem rögzített helyesen tényt, és a megállapítása túl sematikus, nem lényegre törő, pontatlan.

0 pont akkor adható, ha a vizsgázó nem rögzített helyesen tényt, és helyes megállapítást sem tett.

Egy-egy ismeret vagy összefüggés több helyen is szerepelhet példaként az útmutatóban, de minden elemre csak egy szempontnál adható pont.

A javító az esszé konkrét helyén egyértelmű jelöléssel (pl. ✓F1 ha az egyik elem található meg az adott szövegrészben; ✓✓F1 ha a rögzítés és a megállapítás is megtalálható az adott szövegrészben; ✓F1 és ✓F1 külön jelölve, ha a rögzítés és megállapítás nem közvetlenül egymás után található meg, hanem az esszé két különböző részén) jelzi a helyes, illetve – aláhúzással – a hibás megoldásokat.

Ugyanígy kell jelölni az eseményeket alakító tényezőkre adott részpontokat (pl. ✓E1).

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat – rövid feladatoknál 2-3 sorban, hosszú, illetve komplex feladatoknál 4-5 sorban – befejezhető, és az abban szereplő válaszelemek is értékelhetők. A további sorokban szereplő válaszelemek nem értékelhetők.

4. A szöveges feladatok pontszámainak összesítése

A részletes javítás elvégzése után összegezni kell a részpontszámokat, majd ezt a feladatonkénti összpontszámot az osztószám (2) segítségével át kell számítani vizsgaponttá. A vizsgapontokat feladatonként nem kell kerekíteni! A feladatonkénti vizsgapontokat a feladatsor hátlapján levő táblázatba át kell vezetni, majd ott összesíteni.

Ha ez az összpontszám

- egész szám, akkor nincs teendő;
- törtszám, akkor a matematika szabályai szerint egész számra kell kerekíteni (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont).

III. A feladatlapon az összpontszámának megállapítása

Az I. és a II. összetevőben elért (adott esetben egész számra kerekített) pontszámokat összegezni kell.

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. Görög-római hitvilág (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Római isten	Jupiter	Mars	Vénusz	Minerva
Görög isten neve	Zeusz	Árész	Aphrodité	(Pallasz) Athéné
Leírás betűjele	C	A	B	E

2. Középkori városok társadalma (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Kitalált személyleírás	Polgárjoga van Augsburgban	Polgárjoga nincs Augsburgban, de szabad	Nem szabad
a) Ulrich az unokatestvéréhez érkezett látogatóba és egyben üzleti ügyben tárgyalni: a nürnbergi bornagykereskedését szeretné Augsburgba áttelepíteni.		X	
b) Hermann, Ulrich unokatestvére, a helyi kádarcéh tagja, műhelye a kádárok utcájában lévő háza földszintjén található.	X		
c) Martin, Ulrich augsburgi ügynöke, az ő tanácsára költözne a kereskedés Augsburgba, az alsóvárosban lakik, ahol – saját ház híján – egy pék özvegyétől bérlí az emeleti szobákat.		X	
d) Wendel, a fogadó csaposa és felszolgálója, a fogadó padlásszobájában lakik, tavaly húsvétkor költözött a városba egy Meiersdorf nevű faluból.		X	
e) Casper, Hermann rangidős legénye, egyben a mester egyetlen leányának vőlegénye, a kádár-műhely reménybeli örököse.		X	
f) Berchtold, Ulrich útítársa Nürnbergből, birodalmi lovag, császári megbízásból utazik a bajor herceghez, a polgármester vendégszeretetét élvezi.		X	
g) Hannes, Berchtold lovásza, Heiligensteinben, Berchtold birtokán élő telkes gazda fia, de gyermekkora óta az udvarházban él, és urát kíséri megbízásai során.			X
h) Bartholomeus, az augsburgi tanács jegyzője, Hermann hívta, hogy Ulrich ügyét eléje tárják, a polgármester veje, háza a főtéren, a templommal szemben van.	X		

3. A középkori Magyarország társadalma (Összesen 4 pont.)

- a) A) 1222 B) 1351** (Elemenként 0,5 pont.)
b) ősiség (törvénye) (1 pont)

c)

Állítás	A) forrás	B) forrás	Mindkettő	Egyik sem
1. Van fiú utódja, de végrendeletében nem rá hagyja a birtokát.				X
2. Nincs fiú utódja, és végrendeletében az egyházra hagyja a birtokát.	X			
3. Nincs fiú utódja, nem végrendelezik, így a rokonai öröklik a birtokát.			X	

(Elemenként 0,5 pont.)

d) 1. (0,5 pont)

4. XVI. századi európai gazdaság (Összesen 3 pont.)

a) 2. (0,5 pont)

b) 3. (0,5 pont)

c) Németalföld (1 pont)

d) Hanza(-kereskedelem) (1 pont)

5. XVI. századi Erdély (Összesen 4 pont.)

a) igaz (0,5 pont)

b) (a románok) bevándorlás(a); a terület növekedése / a Partium Erdélyhez csatolása *(A helyes válaszok más megfogalmazásban és fordított sorrendben is elfogadhatók.)* (Elemenként 0,5 pont.)c) Erdélyt kevésbé érintette a háborús pusztítás. *vagy* Erdély megvásárolta a töröktől a békét. *vagy* Erdély nem esett a török hódítás fő irányába. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható. Elfogadhatók a Magyarországra vonatkozó helyes megállapítások is.)* (1 pont)

d) 1. magyar 2. szász 3. román (Elemenként 0,5 pont.)

6. Ipari forradalmak kora (Összesen 4 pont.)

a) 1. Amerikai Egyesült Államok, 2. Nagy-Britannia 3. Németország (Elemenként 0,5 pont.)

b) A gyarmatok megszerzésével jutottak tőkéhez / munkaerőhöz / felvevőpiachoz / nyersanyagokhoz. *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)* (1 pont)c) a beáramló brit iparcikkek / a brit gyarmatosítás / a tőkés fejlődés elmaradása *(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)* (1 pont)

d) 2. (0,5 pont)

7. Reformkori Magyarország (Összesen 4 pont.)

a) centralista / centralisták (1 pont)

b) (köz)nemesség / (köz)nemesek(1 pont)

c) A (0,5 pont)

d) B (0,5 pont)

e) Csökkenteni akarta a megyék jogkörét. *vagy* Erős központi hatalmat (népképviselői parlamentet, felelős kormányt) javasolt. *(Tartalmilag hasonló, más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)

8. Sztálini gazdaságpolitika (Összesen 8 pont.)

a) 2., 3., 1., 2., 1., 3. (Elemenként 0,5 pont.)

b)

Állítás	Plakátok betűjelei		
	A	B	D
„Osztályellenséget”, bünbakként kezelt társadalmi réteget jelenít meg.	A	B	D
A termelés várt vagy elért eredményeit katonai hasonlattal írja le.	A	E	F

(Elemenként 0,5 pont.)

c) Mert nem volt gazdasági / piaci ösztönzés. vagy Az ideológia / propaganda az egész rendszert áthatotta. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, illetve más helyes válasz is elfogadható.) (1 pont)

d) A gyorsabb teljesítés csak csalással / minőségromlással / a munkaerő kizsákmányolásával lehetséges. vagy A tervtől való minden eltérés magát a tervezhetőséget szünteti meg. vagy A megnövelt teljesítményt tették a későbbi tervek alapjává. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, illetve más helyes válasz is elfogadható.) (1 pont)

9. Magyar oktatáspolitikai (Összesen 4 pont.)

a) Bevezette a tankötelezettséget. (Elfogadható még: Bizonyos esetekben lehetővé tette a tankötelezettségnek a vasárnapi iskolával való kiváltását.)

(A helyes válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (0,5 pont)

b) Felemelné a tankötelezettség korhatárát. (Más, hasonló válasz is elfogadható.) (1 pont)

c) 3., 4. (Elemenként 0,5 pont.)

d) Népiskolák számának növelése. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.) (1 pont)

e) 2. (0,5 pont)

10. Globális világ jelenségei (Összesen 4 pont.)

a) 3., 4., 5., 7. (Elemenként 0,5 pont.)

Állítás	Kína	USA	EU	Oroszország
b) Dinamikusan fejlődő gazdaságának növekvő energiaszükségletét elsősorban szénbányái biztosítják.	X			
c) Nagy népessége ellenére élen jár a szén-dioxid-kibocsátás korlátozásában. Kezdetektől támogatja a klímavédelmi egyezményeket.			X	

(Elemenként 0,5 pont.)

d) fenntarthatóság (fenntartható fejlődés) (1 pont)

11. Magyarország gazdasága (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) KGST

b) Európai Unió

c) (a) Szovjetunió

d) Németország

12. Munkaszerződés (Összesen 3 pont.)

a) teljes munkaidő / napi 8 óra / heti 40 óra (1 pont)

b) határozatlan idejű (0,5 pont)

c) semennyi (0,5 pont)

d) Igen, hiszen csak az alapbére van meghatározva. (1 pont)

(A válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók.)

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**13. Középkori jobbágyság (rövid)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a jobbágyság jogait és kötelességeit, feladatait mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Tesz egy utalást a tárgyalt jelenségek időbeliségére (pl. kialakulása a kora középkorban, jellemző az érett középkorban, fennmarad a kora újkorig / egyes térségekben a 19. századig, a középkor hagyományos időhatárai 476–1492) és térbeliségére (pl. elsősorban Nyugat-Európára jellemző, Közép-Európában is megjelenik).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. jobbágy, robot, majorság, uradalom.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti az oklevélminta egy lényegi elemét (pl. a használatért cserébe tartozott szolgáltatásokkal, földjéről – kötelességszegés esetén – akár el is üzhették / el is költözhetett, a földesúr ezen felül védelmet is ígért neki), és megállapítja, hogy a jobbágy használatra kapta földjét a birtokostól.	0–3
	F2 Rögzíti az ábra alapján az uradalom alkotórészeit (telkek, majorság, közös használatú területek), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a jobbágytelek a belső kertből / házhelyből és a szántókból állt, a szántók a dűlőkben helyezkedtek el, nyomásos gazdálkodás folyt, a szántóföldi parcellákat sorsolták, a jobbágyok a saját szántón kívül a majorságot is megművelték).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a jobbágy földesurának termény- és munkajáradékkal (robottal) tartozott, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a terményjáradékot a saját telken termelt termény arányában fizette, Magyarországon ez volt a kilenced, a terményjáradékot később felváltotta a pénzadó, a robotot a telekméret arányában teljesítette, a robotot saját eszközökkel / állatokkal teljesítette, a robotban a majorságot művelték meg).	0–3
	E2 Rögzít egy lényeges tény a jobbágy jogállásával kapcsolatban (pl. a jobbágyság személyi függést is jelentett, a földesúr bíraskodhatott is jobbágya felett, a jobbágy örökíthette földhasználati jogát), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a jobbágyok további szolgáltatásokkal – pl. fuvarozás, ajándék – is tartozhattak, a jobbágyság eltérő helyzetű társadalmi csoportokból alakult ki, a földesúr engedélye szükséges volt bizonyos gazdasági tevékenységekhez / magánéleti eseményekhez, a jobbágyi állapot / kötelességek is öröklődtek).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
A FELADATBAN ELÉRHETŐ VIZSGAPONT		10

14. Európai Unió gazdasága (rövid)		Pont
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően az EU gazdasági alapelveit és célkitűzéseit mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti egy, a témához kapcsolódó dátumot (pl. 1957/58: a római szerződések, 1992/93: a maastrichti szerződés, 2002: az euró bevezetése, 2004: Magyarország csatlakozása, 2007/09: a lisszaboni szerződés), és utal a téma valamely térbeli elemére (fejlett és fejletlen európai régiók elhelyezkedése, új tagállamok, eurózóna, Egyesült Királyság kilépése, USA / Kína a világ nagy gazdaságai).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. Európai Unió, integráció, euró, piacgazdaság.	0–2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy lényeges tényt a kördiagram alapján (pl. az EU adja a világ GDP-jének közel negyedét, az EU a világ legnagyobb gazdasága, az USA / Kína az EU gazdasági vetélytársai / partnerei), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az EU tagállamai csak együtt lehetnek egyenlő partnerei az USA-nak / Kínának; a gazdasági fejlődés – részben – az integráció eredménye; az EU növekedése lassabb, mint pl. Kínáé).	0–3
	F2 Rögzít egy lényeges tényt a térkép alapján (pl. az új tagállamok zömében fejletlenebbek, a régi tagállamokban délen vannak fejletlenebb régiók, az EU folyamatosan felmérést készít az egyes régiók fejlettségéről), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az EU egyik célja a fejletlenebb régiók felzárkóztatása, az EU támogatást nyújt a fejletlenebb régióknak, a fejlettebb országok támogatják a fejletlenebbeket, ezért vannak az EU-költségvetésnek nettó befizetői és haszonélvezői).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaköz-pontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy az EU az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munkaerő szabad forgalmán alapszik, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezáltal vált egységes gazdasági térséggé, ezzel lebontották a piacgazdaság akadályait, a hatalmas piac ösztönzi a befektetéseket / a specializációt).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy az EU-nak van közös fizetőeszköze, az euró, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. nem minden országban ez a fizetőeszköz, az új tagállamoknak idővel kötelező bevezetniük, a bevezetésének feltételei vannak – költségvetési hiány, államadósság, infláció, a közös jegybank az Európai Központi Bank, Magyarországon még nem vezették be).	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
A FELADATBAN ELÉRHETŐ VIZSGAPONT		10

15. Tatárjárás és újjáépítés (hosszú)		
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a tatárjárás menetét, a tatárok pusztítását és IV. Béla újjáépítő intézkedéseit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti, hogy a tatárjárás 1241–42-ben volt, vagy megadja a muhi csata évszámát: 1241, és rögzíti IV. Béla uralkodásának évszámait (1235–1270).	0–2
	T2 Rögzíti a téma legalább két földrajzi jellemzőjét (pl. tatár támadás irányai, népességpusztulás elsősorban az Alföldön / keleti országrészben, folyóvölgyekben volt jelentős, kun szállásterületek, román / szláv települések, megnevez tatárjárás után épült várakat).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. tatár / mongol, földadomány, kövár, betelepítés.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi szakkifejezéseket: pl. hospes, báró, kunok, kiváltság.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a betelepülő etnikumok térbeli elhelyezkedését (pl. a kunok az Alföldre, román / szláv bevándorlás folyt a peremterületekre, a németek a Szepességben és Erdélyben települtek le), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a tatárok pusztítása elsősorban a síkságokat és a folyóvölgyeket érintette, a népességpusztulás miatt került sor a betelepítésekre, a betelepülők kiváltságokat – adómentesség, önkormányzat – kaptak, a hospesek jogai képezték a városfejlődés alapját). <i>vagy</i> Rögzíti a bevándorló népcsoportok mozgásának irányait, és megállapítja, hogy az elnéptelenedett középső és keleti területekre nagyarányú vándorlás indult meg.	0–3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. IV. Béla ösztönözte a tatárok elleni hatékony védekezést szolgáló kövárak építését, a magánföldesúri várépítést helyezte előtérbe), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a várépítést és a bandériumok kiállítását szabta a birtokadományok feltételül, a király maga is várépítésbe kezdett, ez elsősorban az ország védelmi képességének megerősítését szolgálta, a várépítések erősítették a bárói hatalmat, lemondott a királyi birtokállomány helyreállításáról, a külső fenyegetés a bárókkal való megegyezésre készítette).	0–3
	F3 Rögzíti, hogy a hospesek szabadon választhatták bíráikat / vásártartási joggal rendelkeztek, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatosan (pl. a hospesek kiváltságai képezték a magyar városfejlődés alapját, IV. Béla számos településnek adott városi rangot és kiváltságokat, intézkedései a társadalmi viszonyok átalakulásának felgyorsulásához vezettek, fallal körülvett városok épültek).	0–3
	F4 Rögzíti a két forrás valamely lényegi elemét (pl. hagyományosan a király rossz taktikáját / a szekérvár alkalmazását	0–3

	hibáztatták a vereségért, az új kutatások szerint megfelelő volt a helyszín választása és a szekérvár felállítása, a szekérvár végül nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket), és ezzel kapcsolatosan megállapítja, hogy IV. Béla választott taktikáját / hadvezéri képességeit a történészek különbözőképpen ítélik meg.	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a muhi csata a tatárok győzelmével ért véget, és ezzel kapcsolatosan lényegi megállapítást tesz (pl. a magyar sereg jóval kisebb volt, IV. Béla el tudott menekülni, a magyarok között sokan a király vereségét kívánták, a vereség ellenére sem tört meg teljesen az ellenállás az országban, a csatában a tatárok harcmodora érvényesült).	0–3
	E2 Rögzít egy tényt a tatárjárás menetére vonatkozóan (pl. a tatárokról Julianus barát hozott hírt, IV. Béla befogadta a tatárok elől menekülő kunokat, a Vereckei-hágónál törtek be az országba, sikertelenül üldözték IV. Bélát, seregeik a Dunántúlra is eljutottak), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatosan (pl. IV. Bélának nem sikerült külső segítséget szereznie a tatárok ellen, a kunok befogadása ürügy volt a tatároknak a támadásra, a kunok konfliktusokba keveredtek a magyarokkal, nem tudott belső egységet teremteni, a tatároknak csak néhány kővár tudott ellenállni, a tatárok váratlanul kivonultak az országból).	0–3
	E3 Rögzít egy tényt a tatárok pusztítására vonatkozóan (pl. a tatárok beszédtek az adókat és elvitték a termést, rabságba hurcolták az embereket, kifosztották a lakosságot, elpusztították a városokat, a tatárjárás éhínséget okozott), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a magyarországi népesség aránya 20–50%-ot zuhant, az így kieső munkaerőt pótolni kellett, IV. Béla újjáépítette az országot / a betelepítésekkel pótolta a veszteségeket, a tatárjárás után a magyar etnikum mellett más népcsoportok is megjelentek az országban).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36
A FELADATBAN ELÉRHETŐ VIZSGAPONT		18

16. Mai magyar demokrácia (hosszú)		
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a népfelség érvényesülését mutatja be a mai Magyarországon. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a téma egy időbeli elemét (pl. demokratikus választásokat a rendszerváltás / 1990 óta tartanak, az Alaptörvényt 2011-ben fogadták el, 2012-ben lépett hatályba, az országgyűlési választásokat négyévente tartják).	0–2
	T2 Rögzíti a téma egy térbeli elemét (pl. az országgyűlési választásokon a határon túli magyarok is részt vehetnek, 106 választókerület van, a választókerületek száma csökkent, az országgyűlés Budapesten ülésezik, a népszavazás lehet országos vagy helyi).	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. választások, demokrácia, törvény, országgyűlés.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. országos lista, népszavazás, egyéni képviselő, vegyes választási rendszer.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a választások alapelveit (a választójog általános és egyenlő, a szavazás közvetlen és titkos), és ezeket megmagyarázza (általános = minden nagykorú állampolgárt megillet; egyenlő = minden szavazat azonos értékű; közvetlen = közvetlenül a jelöltekre szavazunk; titkos = a szavazat utólag személyhez nem köthető / nem beazonosítható).	0–3
	F2 Rögzíti a forrás egy lényeges elemét (pl. az érvényes népszavazás eredménye kötelező az országgyűlés számára, a népszavazás érvényes, ha a választópolgárok több mint fele érvényesen szavazott, eredményes, ha résztvevők több mint fele azonosan szavazott), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. aláírásgyűjtéssel lehet népszavazást kezdeményezni, kormány / köztársasági elnök kezdeményezhet népszavazást, a népszavazást az országgyűlés rendeli el, szigorodtak az érvényes népszavazás feltételei, ez a közvetlen hatalomgyakorlás eszköze).	0–3
	F3 Rögzíti a forrás lényegét (pl. a miniszterelnököt az országgyűlés választja / válthatja le), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kormány az országgyűlésnek felelős, ezt nevezik parlamentáris kormányzásnak, a miniszterelnök-váltás módja a konstruktív bizalmatlansági indítvány).	0–3
	F4 Rögzíti a forrás egy lényeges elemét (pl. az országgyűlés hozza a törvényeket, a köztársasági elnök írja alá a törvényeket, a köztársasági elnök hirdeti ki a törvényeket), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nép képviselők révén – közvetett módon – szólhat bele a törvényalkotásba, vannak egyszerű és minősített / kétharmados többséggel elfogadott törvények, a törvényjavaslatokat bizottsági / plenáris üléseken vitatják meg, az	0–3

	elfogadott törvényt az Alkotmánybíróságon lehet megtámadni, a köztársasági elnök visszaküldheti a törvényt újratárgyalásra).	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaköz-pontú gondolkodás	E1 Meghatározza a népfelség fogalmát (a hatalom forrása / gyakorlója a nép), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nép hatalmát képviselők útján és közvetlenül gyakorolhatja, a népfelség elve a felvilágosodás korában jelent meg, ez a demokrácia alapja).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy az országgyűlési választásokon egyéni mandátumot az a jelölt szerez, aki a legtöbb érvényesen leadott szavazatot kapta, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ajánlásokkal lehet valaki képviselőjelölt, a választási győzelem független a megjelentek számától / nincs érvényességi küszöb; nem kell abszolút többséget elérni / nincs eredményességi küszöb; a vesztes és a nyertes jelöltek után is jár töredékszavazat, ez a nagypártoknak kedvez).	0–3
	E3 Rögzíti, hogy a pártok az országos listákra leadott szavazatok arányában kapnak mandátumot, és ezzel kapcsolatban lényeges megállapítást tesz (pl. országos listáról akkor lehet mandátumot szerezni, ha a listára leadott szavazatok aránya meghaladja az 5%-ot, arra a pártra lehet szavazni, aki képes országos listát állítani, a töredékszavazatok itt érvényesülnek, ez tükrözi jobban a pártszimpátiát).	0–3
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36
A FELADATBAN ELÉRHETŐ VIZSGAPONT		18

17. Magyar–török küzdelmek (komplex – korszakokon átívelő)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a magyar–török konfliktust mutatja be a megadott szempontok szerint. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a nándorfehérvári diadal, a mohácsi csata, Buda elfoglalásának évszámait (1456, 1526, 1541) és egy Mátyás uralkodásához köthető, a témához kapcsolódó dátumot.	0–2
	T2 Rögzíti a téma legalább két térbeli elemét (pl. Nándorfehérvár a végvári vonal kulcsa, a déli végvári vonal elhelyezkedése, az oszmán hadsereg akcióradiusza, a Jagellók / a Habsburgok országai, Szapolyai erdélyi vajdasága, a mohácsi terepviszonyok, a három részre szakadt ország).	0–2
	T3 A téma kifejtése során ügyel a kronologikus szerkesztésre.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. király, szultán, ostrom, hadjárat.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. végvár, országgyűlés, fekete sereg, hadiadó.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2

Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti Mátyás levelének egy lényegi elemét (pl. nem ütközött meg a török fősereggel, Boszniában mindketten terjeszkedtek, visszavette Jajcát), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Mátyás ezzel kiegészítette a végvári rendszert, a balkáni ütközőállamok megszűntek / felosztották őket, Mátyás a hadjáratot propagandacélokra is felhasználta).	0–3
	F2 Rögzíti II. Ulászló koronázási feltételeinek lényegét (a hadiadó megszüntetése), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel az uralkodói jövedelmek jelentősen csökkentek, emiatt feloszlatták a fekete sereget / az ország védelme a bandériumokra / magánhadseregekre hárult, emiatt a végvári vonal leépült, szűkült az ország külpolitikai mozgásteré).	0–3
	F3 Rögzíti a térkép alapján, hogy az oszmán haderő – az 1510–20-as években – elfoglalta a magyar végvárakat / 1521-ben Nándorfehérvárt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez a végvári vonal hanyatlásának eredménye, ezzel megnyílt az út az ország belsejébe, a Jagellók képtelenek voltak megvédeni Magyarországot).	0–3
	F4 Rögzíti a kép alapján, hogy Szulejmán koronát ad át Szapolyainak, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Szulejmán vazallusának tekintette Szapolyait; Szapolyai török támogatással uralkodott; Ferdinánd legyőzte Szapolyait, aki a törökhöz fordult; a kettős királyválasztás következtében az ország két – lassan elkülönülő – részre szakadt).	0–3
	F5 Rögzíti a váradi egyezmény lényegét (pl. a Habsburgok uralma alatti későbbi országegyesítésben állapodtak meg), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. erőegyensúly alakult ki Ferdinánd és János között, a török sikertelenül próbálta elfoglalni Bécset, a két király küzdelme lehetőséget teremtett újabb török hadjáratokra, az egyezményt később János / hívei megszegették).	0–3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaköz- pontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy Hunyadi János megvédte Nándorfehérvárt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel elhárult a török hódítás közvetlen veszélye, több évtizedig nem érte ilyen támadás Magyarországot).	0–3
	E2 Rögzíti, hogy Mátyás alapvetően védekező politikát / békepolitikát folytatott a török irányában, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. megerősítette a – Zsigmond idején épülni kezdett – végvári vonalat; az ütközőállamok megszűnésével kettős védelmi vonal épült; ez összefüggött Mátyás nyugati hódító törekvéseivel; Mátyás modern zsoldos haderőt / a fekete sereget tartott fenn; a török elleni sikerek uralkodói hatalmának legitimálását is szolgálták / apja politikájának folytatójának tüntették fel; a korszakban a török nem próbálkozott jelentős támadással).	0–3
	E3 Rögzíti, hogy Mohácsnál a magyar sereg megsemmisítő vereséget szenvedett, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a király halálával az ország vezető nélkül maradt, az oszmán hadsereg létszám- / technikai fölényben volt, a török sereg	0–3

	fosztogatás után kivonult, Szapolyai serege érintetlen maradt, Magyarország nem kapott külső segítséget).	
	E4 Rögzíti, hogy Buda elfoglalásával létrejött a Hódoltság / az ország három részre szakadt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. János halálával Ferdinánd egyesíteni akarta az országot, János Zsigmond országrészéből alakult ki az Erdélyi Fejedelemség, létrejött a budai vilajet).	0–3
	E5 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0–3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44
A FELADATBAN ELÉRHETŐ VIZSGAPONT		22

18. Kommunista és nemzetiszocialista ideológia (komplex – összehasonlító)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a kommunista és a nemzetiszocialista ideológiákat veti össze a megadott szempontok szerint. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti egy, a kommunizmussal kapcsolatos lényeges esemény dátumát (pl. 1848: Kommunista Kiáltvány, 1917: bolsevik hatalomátvétel, 1922: Szovjetunió megalakulása), vagy más időbeli elemet (pl. a XIX–XX. század fordulóján szerveződik komoly erővé, az első világháború teszi lehetővé a hatalomra jutását, a második világháború után terjed el Közép-Európában / Kelet-Ázsiában, hosszú ideig / a Szovjetunióban bő hetven évig volt uralmon) a kommunista ideológiával kapcsolatban.	0–2
	T2 Rögzíti egy, a nemzetiszocializmussal kapcsolatos lényeges esemény dátumát (pl. 1933: Hitler hatalomátvétele, 1935: nürnbergi törvények), vagy más időbeli elemet (pl. az első világháborút követően alakult ki, a világgazdasági válság idején erősödött meg, későbbi eredetű, mint a kommunizmus / marxizmus, rövidebb ideig / 12 évig volt uralmon) a nemzetiszocialista ideológiával kapcsolatban.	0–2
	T3 Rögzíti, hogy az első / legjelentősebb kommunista állam Oroszország / a Szovjetunió volt.	0–2
	T4 Rögzíti, hogy a nemzetiszocializmus Németországban jelent meg.	0–2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. kommunizmus, nemzetiszocializmus, demokrácia, ideológia.	0–2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. szovjet, proletárdiktatúra, fajelmélet, Führer.	0–2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2

Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a szöveg alapján a kommunizmus célját (pl. az osztályok megszüntetése, a termelőeszközök köztulajdonba vétele, a teljes egyenlőség megvalósítása) rögzíti a szöveg alapján a nemzetiszocializmus egyik követelését (pl. banktőke / nagytőke korlátozása, kisiparosok / kistulajdonosok védelme), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. mindkét eszme szocialista gyökerekkel rendelkező / a társadalmi egyenlőséget tűzte ki célul; a kommunizmus felszámolni, a náciizmus korlátozni akarta a magántulajdont; a kommunizmus tervgazdaságot, a náciizmus államkapitalista / korporatív gazdasági rendszert vezetett be).	0–4
	F2 Rögzíti a szöveg alapján a kommunizmus demokrácia-kritikáját (pl. az anyagi szükség illúzióvá teszi, átmeneti történelmi jelenség), rögzíti a szöveg alapján a nemzetiszocializmus demokrácia-kritikáját (pl. a valóságban a gazdagok uralmát jelenti, egyenlő a szabad piaccal), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. mindkét eszme elutasította a működő / liberális / többségi demokráciát; mindkét eszme népi felhatalmazásra hivatkozott, de valódi választásokat nem tartott).	0–4
	F3 Rögzíti az orosz-szovjet zászló változását (pl. a zászlón kommunista jelképek jelentek meg – sarló, kalapács, vörös csillag; a nemzeti színek helyett a munkásmozgalom vörösét használták), rögzíti a német zászló változását (pl. a zászló színei megmaradtak, új jelképként a náci horogkereszt jelent meg), és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. a kommunista jelképek gyökeres szakítást jelentenek a korábbi nemzetiekkel, míg a náci jelképek módosítást / kiegészítést; a kommunista jelképek nemzetközi / általánosak, a náci jelképek kifejezetten németek).	0–4
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaköz- pontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a kommunizmus internacionalista ideológia / elítéli a nacionalizmust, rögzíti, hogy a nemzetiszocializmus a nacionalizmus különösen szélsőséges / erőszakos formája, és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. a kommunizmus számos országban elterjedhetett, a náciizmus kifejezetten német jelenség; a kommunizmus nemzetközi proletár-összefogást hirdetett / a nemzeti helyett az osztályszolidaritást hangsúlyozta, a náciizmus a nemzetet faji közösségnek tartotta / kapcsolatokat – vélt – faji rokonság alapján épített ki; a kommunizmus elvei ellenére sokszor támaszkodott a nemzeti érzésekre, a náciizmus rokonszemi sok helyen megjelentek).	0–4
	E2 Rögzíti, hogy a kommunizmus a kizsákmányoló osztályokat tekintette ellenségnek, rögzíti, hogy a nemzetiszocializmus mindenekelőtt a zsidókat tekintette ellenségnek, és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. mindkét ideológia elfogadta / megengedte / szorgalmazta az ellenségek fizikai megsemmisítését is; a kommunisták ellenségei a társadalom átalakításával eltűnnének, a náci az ellenséget faji alapon határozták meg; mindkét ideológia összekapcsolta az ellenségképet a kizsákmányolással).	0–4

	<p>E3 Rögzít egy lényeges tény a vezér szerepéről a kommunista ideológiában (pl. ideológusok / tanítómesterek kultusza, Marx – és Engels – mint az ideológia alapítója, Lenin az ideológia továbbfejlesztője / a bolsevikok vezetője, Sztálin az előzőek „tanítványa” / a rendszer megszilárdítója / a honvédelem megszervezője), rögzíti, hogy a nemzetiszocializmus létrehozója / vezére Hitler volt, és ezekkel kapcsolatban összehasonlító megállapítást tesz (pl. a kommunizmusban vezetők / tanítók egymáshoz kapcsolódó lánc alakul ki, a nácizmusban Hitler szerepe egyedülálló; a kommunizmus vezetőit tudósoknak / elméleti szakembereknek állítja be, Hitler magát elsősorban politikusnak tartotta; mindkét ideológiában erős személyi kultusz alakult ki a vezérek körül).</p>	0–4
	<p>E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	0–4
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		44
A FELADATBAN ELÉRHETŐ VIZSGAPONT		22

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

- 1. feladat:** A képek forrása: <http://www.mlahanas.de>, <http://en.museicapitolini.org>, <http://www.romancoins.info>, <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com>
- 4. feladat:** A térképvázlat forrása: The Times Atlasz. Világtörténelem. Akadémiai Kiadó, Bp. 1992
- 8. feladat:** A képek forrása: <http://castinet.castilleja.org>, <http://www.huffingtonpost.com>
- 17. feladat:** A kép forrása: hu.wikipedia.org